

MŮJ ROK

1979

BizBooks

Brno 2019

Můj rok 1979

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks[®]

Martin Ježek

Můj rok 1979 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MŮJ ROK 1979

Martin Ježek

Ilustrace na obálce: *Martin Rubec*

Obálka: *Pavel Ševčík*

Grafický design: *Ema Pavlovská*

Jazyková korektura: *Martina Mojzesová, Vendula Kůrková*

Odpovědná redaktorka: *Martina Rybičková*

Technická redakce a sazba: *Martina Mojzesová*

Foto na obálce: © *Leszek Glasner / Shutterstock.com*

© ČTK, Martin Štěrba, 2019

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-265-0838-0

ISBN e-knihy 978-80-265-0852-6 (1. zveřejnění, 2019)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Vydalo nakladatelství BizBooks v Brně roku 2019 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 35 062.

© Albatros Media a. s., 2019. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

Nakladateli se přes veškeré úsilí nepodařilo najít autory některých fotografií ani jejich případné dědice. Pokud existují, nechtě nakladatele laskavě kontaktují.

ALBATROS MEDIA

OBSAH

Úvodem	4	Škola	124
Rok 1979 podle jiných kalendářů	7	Psáno životem	129
Kultura	18	Krimi	134
Hudba	20	Humor	140
Film	34	Doprava a cestování	146
Seriály	44	Nehody	154
Divadlo	52	Cestování	158
Literatura	58	Věda a technika	162
Média, reklama	66	Věda a technika	164
Zábava	74	Kosmonautika	169
Jídlo	82	Komunikace	171
Móda	90	Sport	174
Architektura	100	Kalendárium 1979	182
Společnost	114	Zdroje	208

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji za pomoc při realizaci této knihy Janě Szkutové, Tomáši Hašovi, Miroslavu Berečkovi, Honzovi Královi, Moravské zemské knihovně v Brně, Českému statistickému úřadu, kronice města Kyjova a všem, kteří vyprovokovali svou i mou paměť ke vzpomínkám.

ÚVODEM

Na Silvestra 1978 bylo v Československu velmi teplé, skoro jarní počasí, někde až plus patnáct stupňů. Lidé se jako obvykle těšili, že se někde, nečastěji u někoho doma, sejdou, otevře se láhev a pak se pustí televize. Měl tam totiž být Vladimír Menšík se stejným pořadem jako minulý rok. Je to nakonec asi tříhodinová estráda za účasti největších celebrit tehdejšího socialismu, i když tak se jim tenkrát zcela jistě neříkalo. Tvořily i obecenstvo, které jednotlivým výstupům kolegů pod taktovkou režiséra Jána Roháče vděčně tleskalo. Když to baví tyhle umělce, jistě to bude dobré, říkali si asi diváci.

Vladimír Menšík byl opatrně humorný – cenzura by politický vtip nepustila –, ale jako skoro vždy dobrý a profesionální. Normalizace už „znormalizovala“ občany natolik, že jim spousta věcí ani nedocházela. Bylo normální o režimu nemluvit nahlas, nehovořit o něm před dětmi, protože ty to pak mohly vyklopit ve škole, z čehož by mohla být polízanice, předvolání k nadřízeným, zaražený postup, děti by se nemohly dostat na dobré školy a tak dále.

Prostě radiátory hřály, špunty létaly čím dál rychleji, a nakonec se lidé přece jen nějak prokousali do ledna, prvního dne roku 1979.

Ovšem někteří se vzbudili zimou. Radiátory byly studené. Přes noc se na některých místech ochladilo z plus patnácti na minus patnáct, což kotelny centrálního vytápění a překvapená obsluha prostě nezvládaly. I když se v legraci říkalo, že největšími nepříteli socialismu jsou jaro, léto, podzim a zima, tentokrát to byla se zimou skutečně pravda.

V roce 1979 byl po dlouhé době také v Československu zdražen benzín, speciál se dostal na 6,50 Kčs, ve světě byl vyvinut první kompaktní disk, se kterým se ale Čechoslováci seznámili důvěrněji až o deset let později.

Všem, kteří se v roce 1979 narodili nebo na něj chtějí zavzpomínat či se o něm něco dozvědět, je věnována tato kniha. A pokud knihu chcete sami věnovat někomu blízkému, je tu pro vás následující strana.

Stránka pro tebe

PF 1979

ROK 1979 PODLE JINÝCH KALENDÁŘŮ

Gregoriánský kalendář	1979 (MCMLXXIX)
Arménský kalendář	1427–1428
Etiopský kalendář	1971–1972
Bengálský kalendář	1385–1386
Berberský kalendář	2929
Buddhistický kalendář	2523
Byzantský kalendář	7487–7488
Čínský kalendář	28. 1. 1979 – 15. 2. 1980 Koza
Kalendář Francouzské revoluce	187–188
Hebrejský kalendář	5739–5740
Hindský kalendář	1900–1901
Íránský kalendář	1357–1358
Islámský kalendář	1339–1340
Japonský kalendář	2639
Koptský kalendář	1695–1696
Korejský kalendář	4312
Perský kalendář	1357–1358
Thajský solární kalendář	2522

ROK DÍTĚTE

Od počátku šedesátých let Organizace spojených národů vyhlašovala mezinárodní roky věnované jednotlivým skupinám obyvatelstva či podpoře pozitivních společenských aktivit (např. Mezinárodní rok vzdělání, Mezinárodní rok turismu, Mezinárodní rok spolupráce). V roce 1975 zaznamenal velký ohlas Světový rok ženy, na který o čtyři roky později, tedy v roce 1979, navázal Světový rok dítěte.

Československo samozřejmě nemohlo zůstat zcela stranou, zejména když Mezinárodní rok dítěte připadl na stejný rok jako 30. výročí založení Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže. Kvůli baby boomu z počátku sedmdesátých let zde žila velká skupina dětí ve věku kolem šesti let. Je jasné, že tato demografická vlna výrazně ovlivnila celý veřejný prostor a některé změny probíhaly i v rámci Mezinárodního roku dítěte.

Jenže zároveň se nedalo přehlédnout, že v Československu na další výraznější podporu dětí či rodin s dětmi chyběly na sklonku sedmdesátých let prostředky. Mezinárodní rok dítěte tak sice začal pro školáky jistě vítaným dárkem uhelných prázdnin, v jeho průběhu se však také poměrně výrazně zvýšily ceny dětského oblečení.

Ani investice do zařízení pro děti v rámci Mezinárodního roku dítěte nedosáhly nějakých mimořádných hodnot. Za zmínku snad stojí nový Krajský dům dětí a mládeže v Českých Budějovicích, předaný symbolicky na Mezinárodní den dětí 1. června.

Mezinárodnímu roku dítěte a 30. výročí Pionýra byl věnován také dětský film Indiáni z Větrova, premiérově uvedený v září.

O co menšími faktickými domácími výsledky se mohla socialistická propaganda chlubit, o to více zdůrazňovala horší osud dětí v meziválečném Československu a v kapitalistických zemích.

Kronika našeho života, 1979, ČST

ČÍSLA, TABULKY A STATISTIKY

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Střední stav obyvatelstva	10 296 489
Sňatky	84 496
Rozvody	26 191
Narodilo se	173 084
Děti narozené mimo manželství	8 737
Potraty	83 624
Zemřelo	127 949
ženy	62 430
muži	65 519
Přistěhovalí	11 336
Vystěhovalí	8 842

NEJOBĹIBENĚJŠÍ DÍVČÍ JMÉNA

Jana	5 396
Petra	5 186
Kateřina	4 496
Lenka	3 972
Lucie	2 912
Martina	2 769
Eva	2 481
Hana	2 316
Monika	2 100
Michaela	2 096

NEJOBĹIBENĚJŠÍ CHĹAPECKÁ JMÉNA

Petr	7 206
Jan	5 725
Martin	5 658
Jiří	5 138
Tomáš	4 833
Pavel	4 217
Michal	4 108
David	3 331
Lukáš	2 642
Jaroslav	2 166

CENY POTRAVIN, ZBOŽÍ A SLUŽEB (DLE ČSÚ)

Potraviny

Chléb (1 kg)	2,60 Kčs
Hladká mouka	3,20 Kčs
Rýže	5 Kčs
Brambory	1,60 Kčs
Hovězí přední s kostí	17 Kčs
Kachna (1 kg)	28 Kčs
Párky (1 kg)	25 Kčs
Máslo (I. jakost, 1 kg)	40 Kčs
Olej (1 l)	25,40 Kčs
Cukr	8 Kčs
Kuře	26,50 Kčs
Mléko (2% tučnost)	1,90 Kčs
Smetana (0,25 l)	5,70 Kčs
Víno bílé (1 l)	20 Kčs
Rum (1 l)	83 Kčs

Elektro

Elektrický sporák	4 920 Kčs
Chladnička	1 770 Kčs
Pračka	2 450 Kčs
Televize	4 200 Kčs

Dopravní prostředky

Auto Škoda 105 standard	52 000 Kčs
Kolo pánské	820 Kčs
Benzin (1 l) normal (zdražení od 20. 7.)	6 Kčs
Benzin (1 l) special (zdražení od 20. 7.)	6,50 Kčs

Oblečení

Letní pánský plášť	683 Kčs
Zimní dámský plášť	974 Kčs
Dámské šaty	160 Kčs

Pánská košile dlouhý rukáv	109 Kčs
Silony	8,10 Kčs
Pánské bavlněné ponožky	12 Kčs
Pánské polobotky	267 Kčs
Dámské celoroční boty	256 Kčs
Chlapecké boty (10 roků)	118 Kčs

Zboží

Hnědé uhlí (100 kg)	25,90 Kčs
Černé uhlí (100 kg)	39,40 Kčs
Cigareta Memfis (1 ks)	0,40 Kčs
Cigareta Partyzánka (1 ks)	0,20 Kčs
Mýdlo jádrové (1 kg)	8,40 Kčs
Mýdlo toaletní (1 kg)	25 Kčs

Služby

Nájemné za byt (2 pokoje a kuchyň s topením)	358 Kčs
---	---------

Nájemné za byt (2 pokoje a kuchyň bez topení)	121 Kčs
Kino klasický formát	4 Kčs
Kino širokoúhlá projekce	6 Kčs
Jízdné: osobní vlak (100 km)	14 Kčs
rychlík (300 km)	56 Kčs
autobus (10 km)	3 Kčs
MHD	1 Kčs
Stříhání vlasů	5 Kčs

PRŮMĚRNÁ MZDA

2 488 Kčs

Průměrná hodinová mzda: 11,50 Kčs

DŮLEŽITÝ ROK

Britský historik skotského původu Niall Ferguson v magazínu Newsweek v roce 2009 polemizoval s tvrzením, že rok 1989 sehrál klíčovou roli v poválečných dějinách.

Události o deset let starší jsou podle něj z hlediska dějin daleko závažnější: pád komunismu měl jen omezené dopady na střední Evropu a Rusko, zatímco dění v roce 1979 ovlivnilo celou planetu. Sovětský svaz jednak zahájil sebezničení tím, že neuváženě vtrhl do Afghánistánu. Britové zase zvolením Margaret Thatcher zahájili ožívování modelu radikální tržní ekonomiky, zatímco čínský vůdce Teng Siao-pching navštívil USA a také začal otáčet

kormidlo Říše středu tržním směrem. A pak zde byli Íránci, kteří svou islámskou revolucí narušili rovnováhu bipolárního světa a přispěli k radikalizaci islámu, která trápí svět dodnes. I po čtyřiceti letech má rok 1979 daleko větší význam než pád komunismu.

Dnes jsou v Afghánistánu pro změnu Američané a bojují tam proti synům těch, které pomáhali vyzbrojit. Tržní model Margaret Thatcher a Ronalda Reagana leží v troskách a svět stojí na pokraji největších ekonomických potíží od velké hospodářské krize. Tengovi vnuci naopak agresivně míří k statutu supervelmoci – Goldman Sachs odhaduje,

1979

že čínský HDP dosáhne světového prvenství v roce 2027. Islámský radikalismus Chomejního éry zanechává světu všudypřítomnou síť teroru a jeho pomahačů. Z tohoto hlediska jsou dopady roku 1989 daleko menší. V podstatě se nestalo o mnoho víc, než že svět prohlédl gigantickou „potěmkiniádu“ sovětské moci. Nástup Číny, vzestup a pád tržní ekonomiky a radikalizace islámu však započaly již o dekádu dříve. Následné otřesy roku 1979 cítíme dodnes. Berlínská zeď byla jen jedním z artefaktů, který svrhlo neviditelné zemětřesení onoho zdánlivě nenápadného roku.

Newsweek, 2009

NARODILI SE

Jitka Kocurová , herečka, modelka, moderátorka	27. února
Anna Polívková , herečka	24. března
Tomáš Abrahám , fotbalista	18. dubna
Klára Issová , herečka	26. dubna
Andrea Šišová , manažerka, herečka	4. května
Martin Písařík , televizní a divadelní herec, moderátor	1. července
Petra Hůlová , spisovatelka	12. července
Michal Dvořák , hokejista	12. srpna
Karel Rachůnek , hokejista	27. srpna
Lada Kozlíková , sportovkyně, dráhová cyklistka	8. října
Petr Jablonský , herec, moderátor, bavič, imitátor	15. října
Klára Jandová , herečka	15. listopadu
Radoslav Kováč , fotbalista	27. listopadu
Marek Antoš , novinář a právník	18. prosince
Rostislav Novák , herec	24. prosince

Martin Písařík

Petra Hůlová

Lada Kozlíková

Rostislav Novák

SVĚT

Aaliyah , zpěvačka	16. ledna
Zuzana Norisová , herečka	24. ledna
Michaela Badinková , herečka	25. ledna
Jennifer Love Hewitt , herečka, zpěvačka, režisérka	21. února
Heath Ledger , herec	4. dubna
Ján Lašák , hokejový brankář	10. dubna
Kate Hudson , herečka	19. dubna
Kimi Räikkönen , automobilový závodník	17. září
Michael Owen , fotbalista	14. prosince

Heath Ledger Jennifer Love Hewitt

Aaliyah

Kate Hudson

ROK KOZY

28. 1. 1979 – 15. 2. 1980

Element: oheň

Princip: jin

Roční období: podzim

Světové strany: S, SZ

Lidé narození v roce Kozy jsou obecně považováni za jemné a mírné, plaché, stabilní, soucitné, přátelské, laskavé a spravedlivé, jsou velice kreativní a vytrvalí. I když vypadají jemně, uvnitř jsou velice houževnatí a vždy si stojí za svým názorem. Mají silnou vnitřní odolnost a výborné obranné instinkty. Kozy raději přebývají ve skupinkách a jsou nerady středem pozornosti. Vyhledávají klid, nejspíše proto, že se jim líbí trávit hodně času ve svých myšlenkách. S oblibou utrácejí peníze za módní věci, které jim zajistí prvotřídní vzhled. Jsou velice klidné a mívají méně zdravotních problémů. Vyhovuje jim práce v týmu. Jejich nejlepšími pracovními partnery jsou Koně. Dobré povolání pro Kozy je pediatr, herec, učitel nebo kdokoli, kdo se stará o děti, návrhář interiérů, květinář, kadeřník, hudebník, editor, ilustrátor nebo učitel dějin umění.

Slavní narození v roce Kozy

Li Š'-min (559 nebo 599 až 649) byl považován za největšího císaře v čínské historii. Během jeho 23leté vlády dosáhla Čína největšího rozkvětu a stala se jednou z největších a nejmocnějších zemí na světě.

Jüe Fej (1103–1142) je jedním z nejslavnějších generálů čínských dějin.

Michelangelo (1475–1564), malíř, sochař, architekt a básník. Je považován za jednoho z nejslavnějších umělců italské renesance.

Matěj Kopecký (1775–1847), český loutkový divadelník. Mezi nositeli českého národního obrození zaujal navždy význačné postavení.

Jan Evangelista Purkyně (1787–1869), český fyziolog, anatom, biolog, básník a filozof; otec malíře Karla Purkyně.

Prof. Ladislav Fialka (1931–1991), herec-mim, zakladatel československé školy klasické a moderní pantomimy a velkého souboru Pantomima Na Zábradlí.

Ferenc Liszt (1811–1886), maďarský skladatel, klavírní virtuos, dirigent a pedagog, na počátku 19. století považován za největšího pianistu všech dob.

Cchao Süe-čchin (asi 1715–1763), čínský spisovatel za dynastie Čching. Jeho dílo *Sen v červeném domě*, napsané ve druhé polovině 18. století, je oslavováno jako jeden ze čtyř klasických románů čínské literatury.

Mark Twain (1835–1910), skutečným jménem Samuel Clemens, slavný americký spisovatel, novinář, lektor a humorista.

Thomas Alva Edison (1847–1931), vysoce produktivní americký vynálezce a podnikatel. Dal světu nové technologie v podobě elektrické žárovky, gramofonu nebo filmové kamery.

Bill Gates (1955), spoluzakladatel společnosti Microsoft. Na seznamu Forbes pravidelně figuruje jako jeden z nejbohatších lidí této planety.

Julia Roberts (1967), americká herečka, filmová producentka a jedna z nejoblíbenějších celebrit Hollywoodu.

Mezi další slavné osobnosti Kozy patří básník **lord Byron**, spisovatel a sociální kritik **Charles Dickens**, herec **Laurence Olivier**, autor vědecko-fantastických románů **Isaac Asimov**, sólový kytarista skupiny Beatles **George Harrison**, zakladatel společnosti Apple **Steve Jobs** a další.

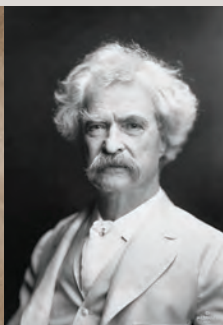
Jan E. Purkyně

Julia Roberts

Ferenc Liszt

Mark Twain

Bill Gates

KULTURA

HUDBA

ZLATÝ SLAVÍK

Jako každoročně byla i v roce 1979 vyhlášena anketa Zlatý slavík, ve které čtenáři *Mladého světa* hlasovali o nejpopulárnějšího zpěváka, zpěvačku a kapelu minulého roku. K velkým překvapením nedošlo, i když prvenství skupiny **Katapult** bylo pomyslným vítězstvím rocku nad popem. Za zpěváky opět bodoval **Karel Gott**, zpěvačkám vévodila **Hana Zagorová**. Snad opravdu jen Katapult se nemusí příliš stydět za tehdejší hudební kousky, které kapela hraje dodnes. V té době jste jejich písničky mohli slyšet u táboráku, v internátech učňáků i na kolejích. Takový byl hlad po jednoduchém a civilním projevu frontmana a kytaristy Oldřicha Říhy.

OZDOBA PŘÍSTŘEŠÍ

„Kaťácký“ rock byl sice prajednoduchý, jen na pár akordů, a vyznavači tehdejší už doznívající vlny art-rocku se skupině vysmívali. Bylo to krátkozraké.

Sáhodlouhé kompozice Pink Floyd, Genesis nebo Yes už pěstoval na své hudební zahrádce snad jen M. Efekt. Ten v roce 1979 vydal album *Svět hledačů*, krásnou hudbu s hlubokými texty Pavla Vrby. Za samozřejmost se bralo vydání alb Gotta ('79) a Zagorové (...*tobě, tebe, ti*). Zvláště druhý černý kotouč s úvodní písní *Melodram* naháněl slzy do očí romantickým a jemným povahám, rockově založení drsnější si z něj dělali nemilosrdnou legraci. Mezi hity patřila Gottova *Jen se hádej*, tedy *It's a Heartache* od dračice Bonnie Tyler. Karel opět dokázal, že mu není svatě nic, ať už se jedná o Beatles, Creedence Clearwater Revival, nebo i Rolling Stones (*Paint It Black* nazpíval i německy, a pokud party uvadá, velmi osvěží atmosféru). Systém „rychle přebrat, opatřit slovy, rozředit, nahrát a vydat“ se opět vyplatil, písnička se stala hitem, aniž mnoho lidí vědělo, že se jedná o cover verzi. Totéž platí o *Chci tě líbat* neboli *When I Need You* od Lea Sayera. Dlužno ale říct,

že **Václav Neckář** si s písničkou poradil vkusněji a osobitěji. Pamětníci dobře vědí, že když děvčeti pozvanému na dvě deci z juke boxu pustili tenhle song, měli o příjemnou noc, nebo alespoň večer, vystaráno.

Jitka Zelenková vydala album *Zpívání* s titulní písní se stejným názvem. Šlo pro jistotu také o cover, tentokrát byl autorem Roy Orbison (*Blue Bayou*). **Lešek Semelka** vystříhl písničku Karla Svobody *Jsi prostě nejlepší*. Autor textu (Jaroslav Machek) zde vytvořil nezapomenutelný rým: Jsi prostě nejlepší, ozdoba přístřeší. Po takovém komplimentu musela roztát každá.

M. Efekt: Svět hledačů

Karel Gott

Jana Kratochvílová

KOMETA JANA

V té době tvořili duo **Hana Zagorová** a **Petr Rezek** a také si pomohli k dobře prodávané desce ze západních melodií, tentokrát sáhli po duetu Suzi Quatro a Chrise Normana (zpěvák skupiny Smokie) *Stumblin'in*. Dílko se jmenovalo *Ta pusa je tvá* a osmák by text nezvládl líp.

Pavel Bobek, jenž vždy patřil k interpretům, kteří se dokázali smířit s tím, že už jsou nějaký rok dospělí, nahrál *Lásko, mně ubývá síl*. Bobek byl coverovým specialistou, nahrál jen málo původních českých písniček. A i z této chlapácké písně (*Lucille* od Kennyho Rogerse, český text Michael Janík) udělal docela hezký song.

Jana Kratochvílová se dostala mezi nejhranější písně nahrávkou *Dlouhá bílá žhnoucí kometa*, ke které složil opět hudbu Karel Svoboda a text opět Jaroslav Machek. Kratochvílová byla mezi zpěvačkami skutečným úkazem, provokovala a socialistický režim ji měl rád asi stejně jako ona jeho, tedy vůbec. České obecnstvo se ale nemělo z jejího zpívání těšit dlouho. V roce 1983 emigrovala do Anglie a všechny její desky byly staženy z prodeje, nesmělo se o ní mluvit.

... NÁM SE LÍBÍ

Událostí se stala dlouhohrající deska **Jiřího Schellingera** se skupinou **Františka Ringo Čecha** ... *nám se líbí*. To už byl skutečný hard rock a parta muzikantů se navíc nechala inspirovat třetím albem Led Zeppelin a mezi rockové nářezy zařadila akustické „breaky“, které nahráli folkaři Oskar Petr, Petr Kalandra a Jan Hrubý. Čech tehdy psal texty a stěžoval si, že mu je Schellinger vrací k přepracování. Jenže výsledek pak byl svělý.

A skutečnou peckou pak byla dechovka **Budvarka** s *Černým cikánem*. V textu je vznesena otázka: „Kdo to byl?“ A odpověď byla: „Cikán, černý cikán.“ Když se potom někde něco stalo nebo někdo něco udělal, pak byl výkřikem za viníka pravidelně označován právě příslušník romské menšiny. Romové proti této nekorektnosti neprotestovali, bylo jim to tehdy nejspíš úplně jedno.

Jiří Schellinger s fanynkami

František Ringo Čech

KAZETOMÁNIE

Velká většina rockových kapel mohla přemýšlet o gramofonové desce leda ve snech. To, co v té době bylo označováno za mladou hudbu (**Graham, Citron** či dokonce **Maximum** Petra Hanniga), vycházelo jen sporadicky na singlech a samozřejmě to neodráželo ani v nejmenším skutečnou situaci na rockové scéně. Ještě tak pár rozhlasových nahrávek **Žlutého psa**, a jinak se nikomu

SUZI QUATRO V PRAZE

V půlce dubna se stala nevídaná věc, Suzi Quatro přijela do Prahy. Jaké jsou vzpomínky?

„Moje tehdy dvacetiletá máma na jednom z pražských koncertů Suzi Quatro v roce 1979 byla a byl to pro ni tenkrát jeden z největších hudebních zážitků. Přes parádní muziku téhle postavou drobné rockerky z Detroitu vnímám její koncerty u nás na konci sedmdesátých let jako důkaz zkostratělosti tehdejší hudební cenzury a zpomalenosti procesu filtrování zahraniční hudby do Československa – v USA už Suzi v roce 1979 žádnou velkou hvězdou nebyla. Podobná situace nastala, když Supraphon vydal s několikaletým zpožděním silně podprůměrné album Deep Purple *Come Taste the Band* pod naprosto debilním názvem *Ochutnávka* nebo když tu alba Beatles vycházela až po půlce osmdesátých let, kdy už Lennon čichal ke kytkám zespodu a mládež tu spíš poslouchala Depešáky a punk. Když v roce 1986 Queen s velkou slávou uspořádali koncert v Budapešti, tady pořád televize tlačila maximálně Vávrovu Citrónovou holku nebo už značně proplešatělýho Petra Jandu.“

(Marounek, komentář na ČSFD)

z alternativních kapel nemohlo zdát ani o singlu. S rozšířením kazetových magnetofonů a s jednodušším nahráváním koncertů (přímo z mixu) začíná éra kazetománie. Většinou se sice nahrávalo na cívkové magnetofony, ale obvykle se šířily nahrávky alternativních souborů především na kazetách. S tím vědomím byly nahrávky vybavovány dokumentací i výtvarným doprovodem odpovídajícími rozměry tohoto média.

ZVÁŽNĚNÍ UNDERGROUNDU

Ještě dříve než alternativní kapely si uvědomil možnost nezávislého šíření nahrávek underground. Do konce sedmdesátých let se vzpamatoval z prožitých traumat normalizace a bylo možné v něm pozorovat zajímavé tendence.

Po období najímání sálů venkovských hospod u příležitosti svateb či jiných oslav byly undergroundové kapely vytlačeny mezi čtyři stěny soukromých stavení a stodol. Koncerty se zhruba jednoroční periodicitou (Nová Víska, Kerhanice, Hrádeček) se mění v události, slavnosti pro výlučné publikum z nepočetného okruhu undergroundu, jenž tyto svátky opřádá legendou. Jisté je, že v atmosféře těchto koncertů sehrál vedle hudby důležitou roli i pocit sounáležitosti a identifikace publika s účinkujícími...

V hudbě, kterou protagonisté undergroundu provozovali, můžeme vysledovat jeden podstatný rys: zvažnění. Bylo třeba zřejmě šokujícího bondyovského období u **Plastic People of the Universe** (PPU) a osvobozujícího smíchu u **DG 307**, aby mohly vzniknout (v podstatě bez přímé zpětné vazby početnějšího publika) ucelené cykly PPU *Pašijové hry* (1978), Ladislavem Klímou inspirované *Jak bude po smrti* (1979), *Co znamená vésti koně* (1981) či program rustikální poezie Pavla Zajíčka s nezvykle ukázněným projevem DG 307 *Dar stínů*. U PPU se stal rozhodující textařskou osobností Vratislav Brabeneč. I hudba Mejly Hlavsy se odklání od rytmické složky rocku a svou podstatou se blíží liturgiím či oratoriu. (*Život v tahu aneb Třicet roků v rocku, Ondřej Konrád, Vojtěch Lindaur, 1990*)

Plastic People of the Universe

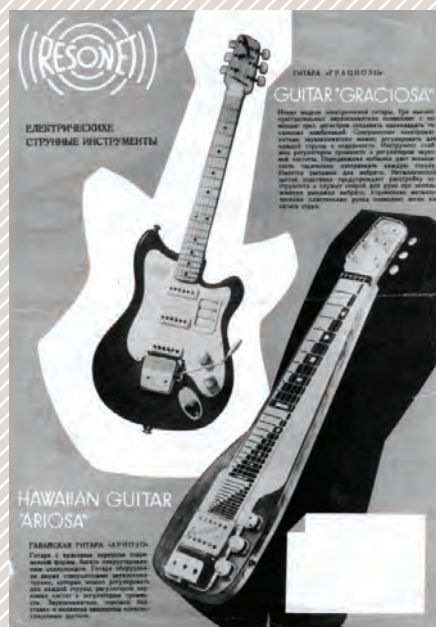
JAK JSME DĚLALI UMĚNÍ

Mládež se samozřejmě pokoušela na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století nějak realizovat. Valná většina nerecitovala Majakovského, ale chtěla hrát bigbít. Bylo to však hodně těžké. Co se týče nástrojů, byly k dispozici produkty továrny Jolana. Nebyly to špatné kytary, ale ke značkám Fender či Les Paul měly hodně daleko.

Nástroje však nebyly ten hlavní problém. Pokud někdo chtěl vystoupit před lidmi, musel mít tzv. přehrávky, třeba pod Krajským kulturním střediskem (KKS). To garantovalo ideovou čírost umělců.

Býval to dost otřesný zážitek. Přehrávky se konaly většinou v nějakém klubu. Sešla se tam rada čtyř pěti lidí. Byli to většinou režimní otřelci, kteří třímali otěže socialistické kultury pevně v rukou – většinou textaři, dramaturgové a podobně. Předem již musel být schválen scénář představení, jinak jste se před komisi nedostali. A vy jste hráli, a i kdybyste váleli jako o život, potlesku jste se nedočkali. Prý měli zakázáno tleskat. Bylo to otravné a ponižující.

Ještě předtím jste ale museli vyplnit test vědomostí (co je podstatou socialistické kultury, kdo to byl Zdeněk Nejedlý, ideová

kulturní linie SSSR a podobně). To zas nebyl takový problém, fráze a fakta jste se naučili. Horší to bylo s ústním přezkoušením, u kterého zničili a vyautovali, koho chtěli. Pokud ale měli zájem na tom, aby „umělec“ dál socialistickou vlast reprezentoval, neboť si dosud v této disciplíně vedl příkladně, komise pomáhala. A tak se tradovalo, že jeden slovenský zpěvák, jehož jméno jsem díkybohu zapomněl, nedokázal odpovědět na otázku, kdo je ministrem kultury. Tápal, hádal, mlčel. Jeden z komise zašeptal „Klusák“. Jenže soudruh zpěvák špatně slyšel a vyděšený se k němu otočil: Husák? Hej? To neviem... To snad nie?" Patřilo k tomu také schvalování textů a komise nad výtvoři zasedala

v rozhlase, televizi i KKS. Pokud komise zjistila jen malé procento, náznak nějaké kritiky, text neprošel. Tím se také vysvětlují tony naprosto pitomých rýmovaček, které tehdy vznikaly. Skoro nikdo nic jiného nepsal.

ZEĎ V BERLÍNĚ I NA DVOJALBU

V roce 1979 se také Supraphon smiloval a vydal album nejlepších kousků **Eltona Johna** (kterého si o pět let později mohli posluchači vychutnat na téměř utajeném koncertě v Havířově). Konečně si tedy lidi mohli pustit na svých gramofonech písně *Your Song*, *Crocodile Rock*, *Rocket Man* nebo *Don't Let the Sun Go Down on Me*. Bylo to fajn, ale na západ od nás vyšlo jedno z přelomových alb světového

rocku, *The Wall* od **Pink Floyd**, které by mládež asi uvítala mnohem víc. Ale to se raději v Československu nepouštělo. I když se příběh rockové opery týká spíš problémů moderního světa, jako jsou samota a ztráta komunikace, což měla na koncertech ztvárňovat právě bílá zeď mezi kapelou a publikem, tak právě podobná zeď také rozdělovala západní a východní Berlín a podobnost asi nebyla náhodná. A proto se deska poslouchala z magnetofonových kazet nebo jste si mohli dvojalbum s hitem *Another Brick in the Wall, Part II*, koupit na načerno pořádaných hudebních burzách. Pokud jste měli štěstí, nerozehnal je Veřejná bezpečnost a desky vám nezabavila.

V dubnu 1979 vydali švédští muzikanti ze skupiny **ABBA** šesté album *Voulez-Vous*. Mezi popovými skladbami už jste mohli uslyšet i docela vytříbené skladby, všechny texty nebyly jen rýmovačkami o lásce.

Album *Wave* vydala i **Patti Smith**, newyorská písničkářka a básnířka. Bylo výborné a spoluautorstvím se na třech skladbách blýskl také český rodák Ivan Kral (*Revenge, Dancing Barefoot a Citizen Ship*).

Led Zeppelin

Patti Smith

SNÍDANĚ V AMERICE

Sting, Summers a Copeland tvořili trio **The Police** a přišli se svým druhým albem *Reggatta de Blanc*. To byla jasná nová vlna, muzika se začala měnit. Byla údernější, vracela se ke kořenům rocku. Písně *Message in the Bottle, Bring on the*

Night nebo *Walking on the Moon* patří ke klenotům rockové muziky a frontman Sting se k nim při sólových vystoupeních dodnes vrací.

Frank Zappa vydal hned čtyři tituly: *Sleep Dirt*, *Sheik Yerbouti*, *Orchestral Favorites* a *Joe's Garage*. S novou deskou také přišli **Iron Maiden**, **Roxy Music** nebo **Jethro Tull**, **Nazareth**, **David Bowie**, hned se dvěma **Motorhead**. Punk o sobě dával vědět prostřednictvím *London Calling* a eponymního alba od **The Clash**, skvělé desky nahráli **Led Zeppelin** (*In Through the Out Door*) a australští elektrikáři **AC/DC** – *Highway to Hell*.

Breakfast in America bylo šesté album kapely **Supertramp**. Vyšplhalo se v Americe na první příčku nejprodávanějších desek a pocházely z něj čtyři singly: *Breakfast in America*, *The Logical Song*, *Goodbye Stranger* a *Take a Long Way Home*.

Hudbymilovní sice mohli nahrávky slyšet, když naladili zahraniční západní rádia, desky k máni ale nebyly. Aspoň jakési uspokojení tak přinášel měsíčník *Melodie*, který se snažil se světem držet krok a jehož redaktoři nahrávky alespoň slovem přibližovali. Jenže zkuste přiblížit hladovému všechna kouzla hodů...

Iron Maden

Helena Vondráčková

Budvarka

Václav Neckář

Jitka Zelenková

České hity roku 1979

1. Karel Gott – *Jen se hádej*
2. Václav Neckář – *Chci tě líbat*
3. Helena Vondráčková – *To se zvládne*
4. Jitka Zelenková – *Zpívání*
5. Jana Kratochvílová – *Dlouhá bílá žhoucí kometa*
6. Waldemar Matuška – *Jen se přiznej, že ti scházím*
7. František Ringo Čech – *Viva Tonda Mahavišnu*
8. Marie Rottrová – *Hodina H*
9. Lešek Semelka – *Jsi prostě nejlepší*
10. Hana Zagorová, Petr Rezek – *Ta pusa je tvá*
11. Budvarka – *Černý cikán*